

VI. Kárpát-medencei Müller Ferenc Kémiai Emlékverseny

Bonyhád, 2019. december 13.

Kedves Diákok!

Az alábbi feladatsorban 50 tesztfeladatot találhattok, amelyeknek minden esetben egy helyes megoldása van. Ha végeztetek a feladatlappal, írjátok át megoldásaitokat a VÁLASZLAPRA – karikázzátok be az átlalatok helyesnek vélt megoldás betűjelét! Kizárólag a válaszlapra átvezetett megoldásokat értékeljük. VIGYÁZAT!! A válaszlapon már nem lehet javítani! (A feladatlapot az írásbeli fordulót követően elvihetitek.)

A feladatok megoldásához periódusos rendszeren és íróeszközön kívül más segédeszköz nem használható. A rendelkezésetekre álló munkaidő 60 perc, a maximálisan elérhető pontszám 50 pont.

Jó munkát és sok sikert kívánnak, a versenyszervezők!

1. Ennek az elemnek három izotópja van, a csillagközi tér nagyrészt ebből az elemből áll.
A: hélium   B: oxigén   C: argon   D: hidrogén
2. Ennek az elemnek a hidrogénnel alkotott vegyülete a levegőnél nehezebb, rendkívül mérgező, a ciánhidrogénhez hasonlóan, 0,35%-os levegő már életveszélyes, a bélgázok is tartalmazzák, az ezüstöt megfeketíti.
A: kén   B: fehérfoszfor   C: arzén   D: ólom
3. Melyik az a fém, amelyik a bronzban és a sárgarézben is megtalálható?
A: ón   B: réz   C: cink   D: ezüst
4. Ez a gáz a városi világító gáz egyik alkotó része
A: oxigén   B: hidrogén   C: kripton   D: hélium
5. Ez az elem annyira reakcióképes, hogy az abszolút zérus fok közelében robbanás-szerűen egyesül a hidrogénnel.
A: higany   B: fluor   C: vanádium   D: arany
6. Ez az elem vörösbarna színű, nagy sűrűségű, erősen maró, szúrós szagú folyadék, bőrön nehezen gyógyuló fekélyeket okoz.
A: klór   B: jód   C: bróm   D: fluor
7. Ennek az elemnek 5%-os oldatát sebek és műtétek fertőtlenítésére használják.
A: ózon   B: cink   C: jód   D: nátrium

8. Ez az elem felelős a lassú égés folyamatában, például fémek rozsdásodása, szerves anyagok rothadása.
- A: oxigén   B: vas   C: nitrogén   D: szén
9. Milyen elemek alkotják azt az anyagot, amely az emberi test 63%-át, a csontok 22%-át, az emberi agy 75%-át alkotják:
- A: szén és hidrogén   C: hidrogén és oxigén
B: nitrogén és szén   D: kalcium és foszfor
10. A forrásvizek, a kútvizek keménységét okozza:
- A: magnézium   B: vas   C: ólom   D: higany
11. Ez az elem vízben nem oldódik, kékes lánggal ég, az élő szervezetek számára nélkülözhetetlen, gombabetegségek kezelésére használják.
- A: cink   B: szén   C: kén   D: tellúr
12. Ez az elem áthatol porózus falakon, például mázatlan agyagedényen, izzó fémen, vagyis a legnagyobb a diffúziósebessége.
- A: fluor   B: nitrogén   C: hidrogén   D: hélium
13. Ennek a vegyületnek az oxosavát (oxigénnel alkotott vegyületét) gázok szárítására használják, ha ezt a vegyületet vízzel hígítjuk olyan nagy hőfejlődéssel jár, hogy a víz felforrhat.
- A: klór   B: kén   C: nitrogén   D: szilícium
14. Ennek az elemnek a hidrogénnel alkotott vegyülete jellegzetes illatú, szúrós szagú gáz, vízben jól oldódik, nagy párolgáshője miatt hűtőgépekben használják, rovarcsípések okozta fájdalom enyhítésére alkalmas, belélegzve veszélyes.
- A: kén   B: nitrogén   C: oxigén   D: klór
15. Ennek a vegyületnek a savját 85%-os töménységű, szirupszerű oldatban kerül forgalomba, híg oldata kellemes, savanyú ízű, nem mérgező, ételek, üdítők ízesítésére használják.
- A: foszfor   B: szén   C: kalcium   D: nátrium
16. Ennek az elemnek a szénnel alkotott vegyülete, a karborundum, a gyémánthoz hasonló szerkezetű és keménységű, csiszolóporok, tűzálló edények készítésére használják.
- A: vas   B: urán   C: ólom   D: szilícium

26. A legnagyobb rendszámú elem, melyet már az ókorban is ismertek.
- A: arany   B: ólom   C: higany   D: platina
27. Ennek az elemnek a nevét érdekes módon Kelet-Európában egy szovjet fizikus, Igor Kurcsatov tiszteletére kurcsatóviumnak nevezték, de az elemet IUPAC (International Union of Pure and Applied Chemistry) a felfedezések elsőbbségének vitájában végül egy 1908-ban fizikai Nobel-díjat kapott tudósról nevezték el egységesen. Mi ennek a kémiai elemnek a mai, egységesen elfogadott neve?
- A: rutherfordium   B: röntgenium   C: meitnerium   D: fermium
28. Van egy fém, amely a Földön ásványként nem ismert elemi formában, mégis nagyon ritkán, váratlan helyeken fellelhetőek nagyobb tömbök, melyek szinte tisztán e fémből állnak. Ilyen formában az ősember is használta.
- A: ólom   B: vas   C: kobalt   D: titán
29. A periódusos rendszer 11. csoportjának fémes eleme a(z)
- A: bór.   B: germánium.   C: arzén.   D: ezüst
30. Nevét gőzének színéről kapta.
- A: kálium   B: neon   C: volfrám   D: jód
31. Nemesgáz, amely a rádium bomlás során keletkezik, de maga nem radioaktív.
- A: hélium   B: neon   C: argon   D: xenon
32. Melyik az az ezüstfehér nehézfém, melyet Németország - egyben Nyugat-Európa - egyik legnagyobb jelentőségű folyójáról neveztek el?
- A: germánium   B: rénium   C: gallium   D: ittrium
33. A felfedező az általa felfedezett elemet saját hazájáról nevezte el, hasonlóan, mint tanára és mentora, Marie Curie.
- A: amerícium   B: francium   C: polónium   D: kalifornium
34. Fém, amely vízzel heves reakcióban hidrogént fejleszt, lángfestése bíborvörös.
- A: nátrium   B: stroncium   C: lítium   D: bárium
35. A legkisebb rendszámú elem, mely a színéről kapta a nevét.
- A: nitrogén   B: berillium   C: bór   D: klór

36. Melyik halogénelem cseppfolyós szobahőmérsékleten?
A: klór   B: jód   C: bróm   D: fluor
37. Ki nevezte el az 52-es rendszámú elemet?
A: Berzelius   C: Martin Henrich Klaproth
B: Müller Ferenc   D: Mengyelejev
38. Az elem magyar neve a XIX. századig kéneső volt, de nevezték „szerdany”-nak is a szerda szóból, amely Merkúr isten napja.
A: ólom   B: higany   C: kén   D: cink
39. Melyik az az elem, amely a föld latin nevéből ered?
A: túlium   B: tórium   C: technécium   D: tellúr
40. 1904-ben Nobel díjjal tüntették ki a nemesgázok felfedezőjét. Ki volt?
A: Chadwick   B: Ramsay   C: Davy   D: Brand
41. A lézerek gyártásánál, valamint az euro bankjegyek biztonsági jeleinek elkészítésénél is ezt az elemet használják.
A: európium   B: irídium   C: ólom   D: plutónium
42. Ez a fém nagyon ritka, a szupernóva robbanások során szóródott szét a világegyetemben, mégis a Voyager űrszonda ezzel a fémmel bevont rézlemezekben viszi a földi civilizáció történetét a világűrben.
A: platina   B: vas   C: volfram   D: arany
43. Ennek az elemnek az egyik allotrop módosulatát használják vízfertőtlenítésre, szagtalanításra, keletkezik röntgengépekben, fénymásolóokban.
A: szén   B: oxigén   C: foszfor   D: ón
44. Neve „égi fém”-et jelent, a növényeknél a fotoszintézisben, az állatoknál a vérképzésben játszik szerepet. Elemi állapotban a földön nem található meg, csak vegyületeiben.
A: vas   B: arany   C: króm   D: ezüst
45. Melyik a természetben előforduló legnagyobb rendszámú elem?
A: arany   B: urán   C: amerícium   D: nobélium

46. A legutoljára felfedezett halogén elem, felezési ideje 0,1-40 milliszekundum!
Melyik ez az elem?
- A: asztácium   B: tennesszin   C: ununoctium   D: flerovium
47. Ez a gáz levegőn meggyújtva kékes lánggal ég. Melyik az az elem a periódusos rendszerben, amelynek ma több ismert vegyülete van, mint az összes többi elemnek együttvéve?
- A: hidrogén   B: oxigén   C: kén   D: klór
48. Melyik kémiai elemmel megegyező nevű a Szaturnusz egyik holdja?
- A: erbium   B: titán   C: neptúnium   D: cérium
49. Melyik atomot gyorsítják a leggyakrabban a cerni részecskegyorsítóban?
- A: plutónium   B: polónium   C: hidrogén   D: urán
50. A történészek szerint az „újkorban” i.e 5.000-4.000 -ben négy fémet ismertek, mi ötöt sorolunk fel. Vajon melyik a kakukktojás? arany, ezüst, réz, higany, vas
- A: réz   B: ezüst   C: higany   D: vas